benzoin an. ʒ ij.
croci ʒ j.
mosch. ʒ ß.
nostræ quintæ essentiæ ʒ iiij. Mi.
f. Electuarium.

Electuarium de Zedoaria contra pestem.

℞. myrrh. Elect.
croci. an. ʒ ij.
ossis de cord cervi ʒ j.
rad. dictamn. alb. ʒ ij. ß.
zedoar. elect. ℥ j.
sulphuris vivi.
scrophular.
bol. armen. an. ℥ j. ß.
nuc. vomicæ ʒ j. ß.
zinzib. alb.
camphur. an. ℥ ß.
rad. tormentill.
serpentariæ
pimpinell. an. ʒ j.
Theriac. Androm. sen. opt.
mithrid. Damocr. El. an. ℥ vj Mi.
Et cum aq vitæ contra pestem
f. Elect.

Electuarium bezoarticum D. Sebastiani Kieulini.

℞. rad. galang.
diptamn.
zedoar. an. ʒ ß.
angelic.
gentian. an. ʒ ij.
pimpinell.
tormentill.
phu. an. ℥ ß. gr. xv.
aristol. long.
rotund. an. ʒ j.
calam. aromat.
zinzib. an. ℈ ij.
corn. ceru. subtilior. vsti.
croci oriental. an. ʒ ij.
bol. armen. veri.
terr. sigillat.
cinnam.
nucist. an ʒ ß.
santal. rubri ʒ ij.
citrini ℈ j.
cortic. citri
sem. citri an. ʒ j
caryophyllor. ℈ ij.
sem. acetos.
rutæ.
xyloaloes.
spodii præpar.
macis an. ℈ j.
lapid. hyacynth. præpar.
sapphyr. præpar. an. gr. xij.
margar. præpar. ʒ ß.
fol. auri.
argent. an. nr. xx.
sacch. cand. ℥ ß.
passul. minor. ʒ ij.
camphor. ℥ ij.
Theriac. Andr. opt. ℥ iiij. Mi.
f. Elect. sec. art.

SECTIO III.

DE TROCHISCIS ALTERANTIBVS & roborantibus.

HVcusque medicamenta roborantia forma pulueris, & Electuarii mollis, seu Opiata, optima methodo descripta exhibuimus: superest nunc, antequam huic libro finem imponamus, vt omnes Trochiscos, viribus consimiles, & officinæ necessarios explicemus & pharmacopœis dispensandos porrigamus, qui vel aliorum medicamentorum, quorum compositionem ingrediuntur, causa parantur, vel qui etiam ex seipsis dantur, nec alii, vt bene sint, famulantur. Ne autem confuse de purgantibus & roborantibus simul agemus, vt multi perperam faciunt, ad finem sect. 3. libr. secundi, in quo genus omne Catharticorum describitur, Trochiscos de Rhabarbaro, de Agarico,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0139-7 DFG

& Alhandal adiunximus. Nunc vero ad roborantium & alterantium explicationem accedentes, incipiemus ab his, qui partem Theriaces & Mithridatii constituunt.

CAP. I.

Trochisci de vipera.

℞. Carnis viperarum cum anetho, sale & aqua coctæ ℥ viii.
medullæ panis triticei, albissimi exsiccati, & tenuissime pulverati ℥ ij.
Tere omnia simul & manibus opobalsamo, aut eius succedaneo inuncta, fac pastillos ʒ j. pondere, in vmbra siccandos.

COMMENTARIVS.

Quando vipera captanda.

Vocantur hi pastilli *viperini*, *theriaci*, de thyro seu de vipera, ad quorum Confectionem captandæ sunt viperæ circa finem Veris aut principium æstatis, quo tempore consueto cibo & aere aliquandiu fuerunt recreatæ: atque deligendæ potius feminæ, quam mares, non prægnantes, admodum agiles, collum gracile multum porrigentes, aspectu ferino, oculis aliquantum rubentibus, ac rutilis, capite latiore ac compresso, & rostro nonnihil ad superiora reflexo, ventre amplo, cauda non inuoluta, affatim gracilescente, carnis experte, gressu circa eam firmato, eoque tardo. Maris vero sensim in tenuitatem abit, nec carne destituitur, corporis truncus tenuior est, collum crassius, angustius caput, duos tantum dentes caninos habet, femina quatuor. Quæ loca maritima & salsa incolunt, relinquendæ. Recens captæ meliores, quam asseruatæ. Vt autem rite præparentur, primum virgis cæduntur, sic namque ita percitæ virus euomunt, vapulatis cauda & caput abscinduntur, vtrobique ad quatuor digitorum mensuram; quod etiam in viperis maioribus satis erit. Quæ post harum partium amputationem, irrequieto motu non agitantur, aut sanguinem non effundunt, sed statim immotæ iacent, atque exangues, reiiciendæ vt inutiles. Vtiles ac modo dicto mutilatæ excoriantur, euisceratur, pinguedine mundantur, probe in aqua limpida ter, quaterque mutata abluuntur, dein in olla idonea ac nitida coquuntur cum aqua sufficienti, pauco sale, & *anethi viridis* quantitate paulo maiore aut minore pro numero viperarum, vt prudens pharmacopœus facile poterit diiudicare, puta ad m. j. ß. aut m. ij anethi, pro quatuor aut quinque viperis: qui numerus satisfacere poterit parandis tribus vnciis trochiscorum, ad Theriacæ confectionem requisitis. Sic vero igne luculento, non tamen violento, & fumi experte coquuntur, vtà carnibus facillime spina detrahatur. Tum caro separata in pila lapidea, cum pistillo ligneo exacte terenda, cui inter terendum, panis albi, ficci & puluerati tertia aut quarta pars adiicienda, vt pro carnis viperæ vnciis quatuor, panis dragmæ sex, aut vncia integra. Qui maiorem panis quantitatem commiscebunt, pastillorum vires efficiẽt imbecilliores, qui minorem, efficaciores.

Viperarum delectus.

Viperarum præparatio.

Sic per trituram carne pani commixta & subacta fiet pasta, ex qua pastilli seu orbiculi formabuntur. Perperam faciunt, qui dum caro viperina & panis simul teruntur, parum iusculi, in quo viperæ fuerint incoctæ, adiiciunt: sic enim humidior est, & trochisci ex ea confecti rancescunt, situm contrahunt, & difficilius exsiccantur. Paruuli autem conficiendi atque manibus *opobalsamo* aut *oleo è caryophyllis*, vel *nuce moschata* educto inunctis, & quotidie in loco sicco, sed non Soli exposito versandi, exsiccandi, & postea seruandi.

Pastillis viperinis summa virtus inest ad morsus animaliũ venenatorum, ab eisque Theriaca talem vim mutuatur; prosuntque mirifice, si quid aliud, Elephanticis, & à cane rabioso demorsis.

CAP.

CAP. II.

Trochisci Hedychroi D. Andromachi ex Galeno.

℞. *Aspalthi,*
asari,
mari,
amaraci an. ʒ ij.
calami aromatici,
schœnanthi,
costi,
phu Pontici,
opobalsami,
xylobalsami, an. ʒ iij.
folii Indici,
spicæ nardi,
cassiæ lignea,
myrrhæ,
croci an. ʒ vj.
amomi ʒ xij.
mastiches ʒ j.
Cum vino quodã generoso fiat pasta, ex qua formentur pastilli.

COMMENTARIVS.

Prudenter egit Andromachus, qui horum pastillorum descriptionem versibus descripsit; nisi enim id fecisset, nihil aut parum illa pristinę integritatis retinuisset, cum etiam Galenus in illis describendis, præsertim in singulorum simplicium definienda dosi, comperiatur. Rhases & Auicenna non sunt excusandi, qui potius nouitatis aut vanitatis studio, quam simplicium optimorum inopia hos trochiscos immutarunt. Europœi Medici non tam peruertunt, quam substituunt, in his potissimum compositionibus, quæ certa lege, optima ratione & debita methodo describuntur. Facilius est autem remediorum formas seu à Græcis, seu Arabibus descriptas, quam medicamenta simplicia, ex quibus constant, habere. Valde tamen rarum est, quod nostri pharmacopœi Parisienses non consequuntur. Qui opportune omnia non habuerit, pro *Aspalatho* reponet *santalum citrinum*, pro *maro maioranam*, *veram* aut *dictamnum*, pro *Amaraco matricariam*, pro *costo Angelicam*, pro *Xylobalsamo lignum Aloes*, aut *lentisci*, pro *cassia cinnamomum*, pro *amomo Acorum*.

A Rhasi & Auic. additur cortex radicis *Darsisahan*, sed quænam sit illa planta, nec nomine, nec vultu, nec viribus dignoscitur. Ab iisdem vocantur hi Trochisci *Andaracari*, ab Andromacho & Galeno *Hedychroi*, à quibusdam, vt *Gilib. de Angl. cap. de cura arthrit.* & *Iacob Maulins*, *Idiocry*, ab authore, qui primus composuit *Idiocrius* & *Idiocrytus* dictus. Ad confectionem teruntur primum radices & ligna, dein aromata, postea reliqua. Sed seorsim *crocus*, *mastiche*, *myrrha*, quæ postrema, primo loco miscenda sunt cum vino, tum alii puluerés, tandem *oleum balsami*, aut eius inopia, *caryophyllorum*. Ex hisque omnibus tritis, & simul subactis fiet massa, de qua formabuntur trochisci, in vmbra siccandi. *Parandi modus.*

Non solent vero parari, nisi *Theriaces* conficiendæ causa, propterea parua tantum quantitate solent dispensari, multis tamen, quod simplicibus constent medicamentis efficacissimis, per se dari potuerunt ad malorum multorum curationem; & in diuite quodam, qui odoratum pharmacum expetebat, ad Ozænæ curationem, his pastillis vsus est Aetius *cap. 92. tetr. 2. ser. 2.* quos subegit cum vino veteri odorato, & mirum est, inquit, quam breui affectio curata fuerit. *Vires.* *Historia.*

CAP. III.

Trochisci Scillitici, D. Andromachi.

℞. *Scillæ assatæ ℔ j.*
farinæ orobi albi & non ruffi ʒ. viij.
Terra in mortario, & fiat pasta, ex qua formentur Trochisci, in vmbra siccandi.

COMMENTARIVS.

Theriaces adhuc gratia pastilli fiunt *Scillini*, sic dicti à *Scilla*, quæ ipsorum basis est. Ad hunc vero consilio Galeni debent

bent parari modum. Scilla mediæ magnitudinis Iulio mense colligenda, cortice exteriore spolianda, pars inferior & durior, cui fibrosæ radiculæ adhærent, secanda, separanda, abiiciendaque; pasta triticea probe subacta, non luto, vt perperam nonnulli faciunt, inuoluenda; dein sub cineribus calidis, vel potius in furno coquenda, donec pasta induruerit, & scilla mollis ac tenera euaserit, tum exteriore crusta & interiore meditullio ablatis in mortario terenda: tum demum tertia pars erui albi farinæ tenuissimæ & cribratæ commiscenda, vt octo vnciæ erui singulis scillæ libris. Atque ex omnibus probe subactis fiat massa, ex qua formentur trochisci in vmbra siccandi.

Scylla optima quæ. Est autem deligenda Scilla vera & optima, vt *Hispanica*, non pancratium, atque euellenda Iulio aut messis tempore, vel paulo serius, aut celerius, modo iam folia penitus & scapus aruerint.

Eruum quoque candidum, non ruffum, seligendum, quod minus amarum est, & magis alexiterium. Sunt, qui loco erui cãdidi *radicem dictamni albi* sumunt; quia tamen eruum non valde rarum est, præstat cum Andromacho & Galeno genuinam descriptionem admittere, quam sine necessitate aliquid substituere, & mentem authoris defraudare.

Vires. Trochisci scillitici crassos & lentos humores incidunt, infarctus tollunt, putredinem impediunt, epilepsiæ conferunt, & morbis venenatis.

CAP. IV.

Trochisci Cypheos D. Andromachi.

℞. *Carnis vuæ passæ pinguissimæ, probe ab acinis & cortice mundatæ,*
terebinthinæ puræ an. ʒ xxiiij.
myrrhæ,
schœnanthi an. ʒ xij.
cinnamomi ʒ iiij.
bdellii lacrymæ,
spicæ nardi,
cassiæ lignea,
cyperi,
baccarum iuniperi grandium & pinguium an. ʒ iij.
calami aromatici ʒ jx.
aspalathi ʒ ij. ß.
croci ʒ j.
vini parum,
mellis optimi quantum sufficit, formentur pastilli.

COMMENTARIVS.

Cyphi antiquum est vocabuli genus, quo suffimenta, odoramentaque olim significabantur, *teste Galen. cap. 75. de simp. med.* Ab eo Mithridates hos trochiscos cognominauit, quos postea Democrates carmine descripsit. Constant vero multis odoratis, quæ mixturam nomini conuenientem, & ad multa commendabilem efficiunt. Quod optime nouit Ponti rex, dum eosdem antidoto permiscuit, quam suo nomine voluit donari.

Præparatio multum nec difficilis, nec laboriosa. *Myrrha* & *bdelliũ* in vino generoso primum diducenda, quibus addenda *terebinthina*, dein *pulpa passularum* mundatarum, tum pulueres. Omnia tandem *melle* despumato, & probe cocto excipienda, & in massam cogenda, ex qua formentur trochisci, in vmbra siccandi, in olla vitrea, aut fictili reponendi & seruandi. *Præparatio.*

Hunc vsum non modo præstant, quod *Mithridatio* inseruiant perficiendo, sed & dantur per se ad vlcera, & internos affectus multos iecoris & pulmonum. *Vires.*

CAP. V.

Trochisci Galliæ moschatæ D. Mes.

℞. *Ligni aloes crudi & electi ʒ ij. ß.*
ambræ ʒ j.
moschi boni ʒ ß.
gummi tragacanthi in qua rosarum soluti quantum sufficit ad ea comprehendenda & cogenda, fiant pastilli.

Nonnulli *ambrã* in vase vitreo dissoluunt

soluunt *oleo Balanino* pauco, eoque cætera comprehendunt.

COMMENTARIVS.

Vox *Gallia* non parum Iac. Manlii exercuit ingenium, vt qui rationē eius nominis ad pastillos descriptos accommodari quærens, nunc ex Placentino ad Galliam herbam odoriferam, nunc ex aliorū opinione ad quandam Galliæ prouinciam refert, herbam tamen illam fictitiam, & Galliam ne quidem per somniū vidit Mesue, nec Galliē nomine compositionem istam, ni fallor, designauit. Confectiones enim aromaticæ, Arabibus *Alephangina*, vt quæ calidioribus aromatis constant, dicuntur; aliquando *vt apud Rhasin Ramich*, & specialius *Such*, quando *moscho, ambra, zibetho*, & similibus suauem odorem spirantibus componūtur. Rectius autem trochisci de *xyloaloe moschata*, quam de *Gallia moschata* vocari possent, minime tamen mutandum nomen censeo, quod integrum fere seculum recepit & probauit, in cuius peruestigatione non laborandum, modo res ipsa satis innotescat. *Ratio nominis nulla.*

Porro ad præparationem teruntur singula seorsim, ac primum quidem *lignum aloes*, dein *ambra*, postremo *meschus*, tum omnia excipiuntur glutine *tragacanthi aqua rosacea* diluto & fiunt trochisci, ad delitias maxime suo halitu accommodati, potius tamen ad sanitatē, quam voluptatem in pharmacopoliis seruati. Horum mentio frequenter occurrit in compositionibus multis, quas hinc inde ingrediuntur. *Præparatio.*

Cerebrum, cor & spiritus recreant, corporis totius odorem commendant, ventriculum puerorum imbecillum & vomiturientem roborant, & vires longo morbo fractas resarciunt. *Vires.*

CAP. VI.

Trochisci Aliptæ moschata D. N. Sal.

℞. Ladani ℥.iij.
styracis calamitæ ℥.j.ß.
styracis rubræ ℥.j.
ligni aloes ʒ.ij.
ambræ ʒ.j.
caphuræ ℈.ß.
moschi ℈.j.
Cum aqua rosarum formentur pastilli.

COMMENTARIVS.

Minus frequenter parantur hi pastilli, quam precedentes, licet affines sint halitu, suauitate, odore. Laboriose conficiuntur iuxta modum à Nic. Salernitano descriptum, facile vero sic: *Ladanum* in mortario cupreo & pistillo ferreo, vtroq; calente, cum pauca *aqua rosarum* diu terendū, ducendum & agitandum, donec vnguenti vndique læuis, nec asperi aut grummosi consistentiam nanciscatur. Addatur postea vtraque *styrax* pistillo rursus multum diducenda, dein *xyloaloe*, tum *caphura*, *moschus & ambra*, cum pauca *rosacea* seorsim in alio vase diluta. Ex omnibus confuse mixtis tritis, subactis trochisci fient parvuli, in vmbra siccandi, in olla reponendi, in officina seruandi.

Celebrantur vt efficacissimi ad cerebrum cor, hepar, ventriculum, & cæteras partes nutritorias corroborandas, & reficiendos spiritus. *Vires.*

CAP. VII.

Pastilli Neræ. D. N.

℞. Ambræ optimæ ℥.j.
ligni aloes ʒ iij.
moschi boni ℈.ß.
caphuræ gr.ij.
Subigātur omnia simul, & fiat massa, ex qua formentur Trochisci.

COMMENTARIVS.

Trochisci Neræ sic ab inuentore multorū iudicio nuncupati preciosissimi sunt, rarissimeq; conficiuntur, nisi pro regibus & principibus. Nec magna quantitate parandos censeo, & in Officinis diu asseruan-

dos, cum vsus tempore statim quantitate requisita possint confici. A *Gallia moschata* tantum dissident simpliciū dosibus & superaddita *caphura*. Vt rite parentur, emollienda *ambra* in mortario calente cum pistillo quoque calido, cui deinde *lignum aloes* tenuissime pulueratum commisceatur: tum *moschus* seorsim tritus, postremo *camphora*. Omnia vero probe ducantur, subigantur, malaxentur, superaddito pauco oleo *liquidambar*, aut *opobalsamo*, vt in massam cogantur conuenientiorem, ex qua rotulæ aut pastilli formabuntur. Præparatio.

Iisdem viribus pollent, quibus *Gallia moschata*, sed efficacioribus, & à magnatibus frequenter vsurpantur ad suffitus. Vires.

CAP. VIII.

Trochisci de Caphura D. Myrep.

℞. *Caphura* ʒß.
croci ʒij.
amyli ʒij.
rosarum rub.
gummi Arabici,
tragacanthi,
scobis eboris an. ℥ß.
sem. cucumeris mundati,
sem. portulaca,
glycyrrhiza rasa an. ℥j.
cum mucagine semin. psyllii, in aqua rosacea extracta, fiant pastilli.

COMMENTARIVS.

Ex variis Trochiscorum de *Camphora* descriptionibus à veteribus traditis, sola fere paratur, quā Mesue *Sect. sui Antidot.* describit ad febres ardētes, ad bilis & sanguinis æstum, hepatis & ventriculi calidam intemperiem & sitim inexpletam. Multis tamen quod constet calidis, vt *nardo, xyloaloe, croco, cardamomo*, quomodo id præstare valeat, nō facile coniecto. Alios eiusdem nominis multo præstantiores, & ad id munus obeundum efficaciores, ac paratu faciliores, ex Myrepso exhibeo, in cuius descriptione nihil est immutatum, præter simplicium ordinem. Pro *spodio* autem, (si quod aliud sit, præter *pompholiga*, seu *spodium* Græcorum) malo assumere *ebur crudum*, quam *vstum*, ob rationes multas *superius* adductas. Præparatio nec molesta, nec laboriosa multū est. *Scobs eboris* seorsim tenuissime læuiganda, vt & reliqua simplicia, *crocus, caphura, amylum, rosa* & *glycyrrhiza*. *Gummi* in mortario calido terenda: *semen cucumeris* decorticandum, dein minutim secandum, & læuigandum, tum demum omnia *cremore psyllii* comprehendenda, & in pastam ad trochiscos formandos cogenda. Præparatio.

Valent ad iecoris & aliorum viscerum ardores mitigandos, ad acrimoniam bilis temperandam, & ad humorum, qui ad thoracem delabuntur fluorem compescendum. Vires.

CAP. IX.

Trochisci Diarrhodon D. Mes.

℞. *Rosarum rub.* ℥j.
glycyrrhiza ʒß.
ligni aloes,
spicæ aromaticæ an. ʒ.ij & ℈.ij.
mastiches ʒij.
antispodii ℈iiij.
croci ℈ij.
Tritis omnibus fiant trochisci ex vino albo.

COMMENTARIVS.

Variæ sunt pastillorum huius nominis apud authores varios descriptiones: quisq; enim ad animi votum addit, detrahit, peruertit, immutat, & plerumq; vnum & idem medicamentum diuersis nominibus designat, sæpe & duo, triave eadem vocum acceptione nuncupat. Patet hoc ex trochiscis *Diarrhodon*, & de *Rosis* à Mesue traditis, quorum alii aliorum significato includuntur. Futiles sunt rationes, quę huius nomēclaturæ in voce & significatione diuersitatem quærunt. Si tamen cum viro probato sic loqui liceat, pastillos descriptos vocabimus *Diarrhodon*, non *de rosis*, quorum præparationem pluribus demonstrare superfluum Præparatio.

perfluum videtur, cum ipsa per se facilis sit, nec quicquam difficultatis secum ferat. Pro *Spodio*, *Antispodium* Officinarum & vulgare diximus, quod *ebur vstum* est, non *spodium*.

Vires. Valent ad febres pituitosas, inueteratas, & aliis implexas. Ad ventriculi quoq; dolorem leniendum, & humores ipsi adhærentes detergendos, commiscentur in multis compositionibus magnis à Mesue descriptis.

Troch. Diarrhodon Myrepsi. Alii sunt Trochisci Diarrhodon N. Myrepsi, quos ipse suis confectionibus miscet. Parantur *ex rosar. rubr. recen. ℥ij. spodii ʒij. santal. rubr. ʒ.j. ß. gr. vij. santal. alb. ʒ.j. gr. xij. croci ℈.ij. ß. caphuræ ℈.ß.* Ex omnibus *aqua rosacea* coactis fiunt pastilli.

CAP. X.

Trochisci de Carabe D. Mes.

℞. Karabes ʒ.j.
cornu cerui vsti,
gummi Arabici vsti,
tragacanthi,
coralli vsti,
acaciæ,
hypocistidis,
balaustiorum,
mastiches,
laccæ,
sem. papaueris nigri, assi an. ʒ.ij. & ℈.ij,
thuris,
croci,
opii an. ʒ.ij.
Cum mucagine seminis psyllii forma Trochiscos, & repon. vsui.

COMMENTARIVS.

Hos Mesuei pastillos, vt insigniter efficaces, inter quindecim eiusdem nominis, à tot authoribus descriptos selegi, quorum magna pars illis solũ nomine tenus, similis, vel certe multum dissimilis est. A *succino, seu Karabe* Arabibus, & *Electro* Græcis dicto, nuncupantur, quod mirifice commendantur ad viscera roborãda, sanguinis fluorem cohibendum, & rheumatismum vteri sistendũ: augetur illius vis incrassans, *gummi* & *opii* interiectu, astrictoria, superaddita *hypocistide* & *acacia*. *Opium croco* castigatur, vẽtriculus *mastiche* roboratur, *psyllio* omnia comprehenduntur, & partiũ asperitas lenitur. Ad præparationem iubet *Præparatio.* Mesue multa aduri, quæ tamẽ si cruda ponantur, medicamen nihilo deterius, imo forsan præstãtius erit: si quid enim eximię virtutis habet *cornu cerui* aut *corallium*, hæc ipsa potius habere cruda, quam vsta credibile est. Quid vstio medicamentis conferat, quid ab his auferat, quid adferat, minime sum nescius, sed multa vix hunc patiuntur apparatum sine magno virium dispendio. Vrat tamen, qui voluerit, modo expetitas cum cineribus retineat vires. *Acacia* & *hypocistis* debebunt minutim primum incidi, dein cum *balaustiis* puluerari, tum & reliqua. Ex omnibus arte & ordine tritis, & pauca *psyllii mucagine* formabuntur trochisci.

Vim habent roborantem & astrictoriã. *Vires.* Omnem hæmorrhagiam, præsertim à thorace, pulmone, hepate, renibus, vtero, hæmorrhoidibus ʒ.j. pondere cum *aqua plantaginis*, aut *rosacea* vel simili sistunt. In dysenteria prosunt, & per os sumpti, & per enemata iniiecti.

CAP. XI.

Trochisci de Antispodio D. Mes.

℞. Rosarum ʒ.vij.
antispodii ʒ.iiij.
sem. portulacæ.
succi glycyrrhizæ an. ʒ.ij.
cum mucagine seminis psyllii, fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Si aliquãdo fas sit balbutire cum balbutientibus, hos pastillos ad electuarii de *psyllio* condituram accommodatos, de *spodio* vocabimus; sed inuiti quidem, quod illorum basis *spodium* non sit, sed potius *antispodium*, vel verius, *ebur vstum*, quod hucusque pharmacopœorum familia pro

canna seu potio *Tabaxir* radicibus vsus vsurpauit. Valeat tamen istud pseudospodium, vel imaginarium. Arabicæ gentis spodium, quod valere poterit, ex eo *antispodio* à nobis vocato, parandi & nominandi sunt trochisci descripti, additis *rosis*, *semine portulacæ*, & *succo glycyrrhizæ*, *psylli* glutine comprehensis.

Vires. Sic autem parati non modo in electuarii dicti veniunt compositionem, sed & per se dantur ad febres acutas, ventriculi & hepatis inflammationem, & sitim vehementiorem.

Trochisci de spodio cum sem. acetosæ. Alii dantur adhuc à Mesue magis compositi, cum semine videlicet *acetosæ*, *pulpa sumach*, *amylo*, *coriandro*, *balaustiis*, *berberis*, & *gummi Arabico*, *omphacii succo* exceptis. Minus tamen vsuales sunt, nec probe congruunt electuario nominato.

Cap. XII.

Trochisci de Berberis.

℞. Baccarum berberis, aut succi earum,
succi glycyrrhizæ,
semin. portulacæ,
antispodii an. ʒ.iij.
rosarum rubrarum ʒvj.
spicæ,
croci,
amyli,
tragacanthi an. ʒj.
seminis citrulli ʒ. iij. ß.
caphuræ ʒß.
Cum manna succo berberis diluta, fiant Trochisci.

Commentarius.

Extat huius nominis apud Mesuem alia descriptio, sed exoleta. Extant & aliæ multæ apud Serapionem, Auicennam, & alios, qui antidotaria conscripserunt: sed hæc vna vice omnium sit, & sola tanquam cæteris præstantior vsurpanda & celebranda.

Modus præparandi. Hac autem arte optime parabitur: Incidantur primum *nardus*, *succus glycyrrhizæ* & *semen citrulli*, *dein terentur simul cum rosis. Seorsim vero spodium amylum caphura, crocus & tragacanthum. Trita omnia excipientur manna in succo berberorum liquata, & fiet massa*, ex qua formabuntur Trochisci.

Commendantur ad febres præcalidas, ad intemperiem iecoris & ventriculi feruidam, ad sitim inexhaustam, & alui fluorem. Expetuntur quoque ad electuarii de *psyllio* compositionem, descriptione Mesuei, apud quem vocantur iuxta interpretum traductionem, *pastilli de oxyacantha*; non autem ingrediuntur electuarium rosarum ab eodem principe traditum, vt putat Foesius. Parua quantitate erunt parandi, quod fere solum vsurpentur ad aliorum medicamentorum compositionem. *Vires.*

Cap. XIII.

Trochisci Gordonii.

℞. Seminum quatuor frigid. maiorum mundator.
seminis papaueris albi,
maluarum,
bombacis,
portulacæ,
coroneorum,
myrtillorum,
gummi Arabici,
tragacanthi,
strobilorum,
pistachiorum,
sachari candi,
penidiorum,
glycyrrhizæ rasæ,
hordei mundati,
mucaginis sem. psyllii,
amygdalar. dulcium mundator. an. ʒ.ij.
bolo armenæ,
sanguinis draconis,
antispodii,
rosarum,
myrrhæ an. ʒ.ß.
Excipiantur hydromelitæ, & fiant pastilli pondere ℈.ij. aut ʒ.j.

Con-

COMMENTARIVS.

ABauderonio artis pharmacariæ studiosissimo fideliter, à Iouberto depraua te hi pastilli describuntur: hic enim non tantũ simplicium pondus immutauit, sed alia adiunxit, & nimis pretiosa & parũ necessaria. Est a. multiplex illorum compositio: Constant n. refrigerantibus, detergentibus, astringentib. & roborantibus, leniẽtib. & quibusdam aperientib. Ad præparationem quædam tritura vulgari, pistilli ne mpe solopercussu pulueranturvt radices, ligna, semina duriora gummi, *bolus armena* & *myrrha*. Hæc tamen duo non cõfuse, sed seorsim debent læuigari. Nonnulla minutim prius secantur, dein teruntur, & aliis admixta tenuissime comminuũtur. Ex omnib. optime tritis, & cõfuse mucagini *psyllii* mixtis, atque *hydromelitæ* cõprehensis & coactis finguntur trochisci. Præparatio.

Porro pro *sanguine draconis* nec *cinnabaris* cum Dioscoride sumenda, nec *serpẽtis*, aut alius animalis *sanguis* cum Plinio quæritandus, nec aliud quicquam factitiũ ex *terra synopica*, *bolo armena*, *sorbis & lateribus tritis* simul subactis admittendum, sed lacryma cuiusdam arboris peregrinæ ab indigenis, *Draco* nominatæ, vt fusius docuimus *libro de simplicibus*.

Imperantur à Gordonio ad vlcera renum. Vtiliter quoque vsurpantur ad alia partium internarum vlcera: leniunt enim, detergent, acrimoniam contemperant & roborant. Vtil.

Ad internas vlcerationes ʒ.j. cum lacte exhibita plurimũ prodest: & si fuerit vlceratio in vesica, distemperetur cum lacte, inquit Gordonius, & proiiciatur per syringam.

CAP. XIV.

Trochisci de capparibus. D. Mes.

℞. Corticum radicis capparis,
seminis viticis an. ʒ vj.
gummi ammoniaci ʒ ß.
nigellæ,
calaminthæ,
acori,
amygdalarum amararum,
seminis nasturtii,
foliorum rutæ,
aristolochiæ rotundæ,
succi eupatorii inspissati an. ʒ ij.
cyperi,
scolopendrii an. ʒ j.
Omnia trita *ammoniaco* dissoluto comprehendantur, & fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Vetere m Mesues descriptionem integram, nec aliqua in re immutatam admisimus vt quæ optime ea præstet, quæ pollicetur. Trochiscorum enim omnium incidentium & obstructiones reserantium hi sunt efficacissimi: quandoquidem multis constant, quæ crassos, melancholicos ac terrestres succos tenuant & incidunt, infarctus tollunt, & duritiem emolliunt. Quibus si præterea addere quis voluerit *gummi laccæ* & *rubiæ tinctorum an. ʒ j.* efficaciores reddentur, nec *trochiscis de laccæ* erit opus, quod hi è *capparibus* satis sint, inquit Plantius, ad lienis obstructionem & veteres affectus. Eorum ac superiorum eadem est parandi ratio, ac methodus facilis. *Ammoniacum* dissoluetur *aceto*, coquetur ad consistentiam *mellis*, eoque pulueres subigentur, & formabuntur Trochisci.

Commendantur plurimum ad omnem lienis & hepatis obstructionem, duritiem, inflationem, & tumorem præter naturam. Morbo regio & hydropi incipienti succurrũt, infarctus tollunt, & flatus discutiunt. Dosis est ʒ.j. cum vino tenui, vel aqua decoctionis *radicis capparis*, *corticum fraxini* aut *tamarisci*. Sunt, qui valentiores efficiunt, inquit Mesue, duplicato *Ammoniaco*. Vires.

CAP. XV.

Trochisci de myrrha D. Rhas.

℞. Myrrha ʒ iij.
lupinorum ʒ.v.
foliorum rutæ,
mentastri,
pulegii,
cumini,
rubiæ tinctorum,
assæ fœtidæ,
sagapeni,
opoponacis an. ʒ.ij.
Cum succo artemisiæ, fiant pastilli pondere ʒ.ij.

COMMENTARIVS.

Nusquam omittendi sunt hi trochisci à Rhasi descripti; à *Myrrha* quæ illorũ basis est, nuncupati, ab omnibus Medicis vsurpati; ad quorum compositionem accedũt multa, quæ mesenterium obstructione liberant, meatus diducunt, infarctus tollũt, & potenter humores, qui vel copia grauant, vel qualitate lædunt, deturbant. Vt rite componantur, gummi sunt liquanda in decocto, vel succo *artemisiæ* calido, dein linteo forti traiicienda ad aquæ humiditatis dissipationem & consistentiã mellis.

His postea addenda reliqua simplicia tenuissime, vt artis est, puluerata. *Nam quæ ad infarctus expediendos, occlusionem viarum reserandam, & materiam quandam foras protrudendam imperantur, debent tenuissime lauigari.* Sic enim *asarum* & alia multa simplicia in pollinem subtilissimũ trita vrinas mouent copiosas, crassiuscule puluerata diutius immorantur, & segniter suas vires exerunt.

Vires. Frequens est horum pastillorum vsus in nimia cunctatione menstruorum, in partu remorante, secundis retẽtis & lochiis suppressis. Dantur à ʒ.j. ad ʒ.ij. ß. & aliquando ad ʒ.iij. cum aqua, aut decocto idoneo.

CAP. XVI.

Trochisci Alexiterii, seu contra pestem.

℞. Radicum zedoariæ
gentianæ,
tormentillæ,
ireos Florentiæ, an. ʒ.ij.
cinnamomi,
caryophyllorum,
macis an. ʒ. ß.
zinziberis ʒ.j.
radicis angelicæ ʒ.iij.
coriandri præparati,
rosarum an. ʒ.j.
corticis citri sicci ʒ.ij.
Fiat omnium puluis subtilissimus, & cum *succi glycyrrhizæ ℥ vj.* fiat pasta mollis, de qua formentur trochisci, vel potius bacilli oblongi.

COMMENTARIVS.

Pesti præcauendæ multum conueniunt hi trochisci: Eorum enim tantillum in ore detentum saporem quendam non ingratum relinquit, & odorem, qui aeris inquinati qualitatem malignam arcet & emendat atque impedit, ne is intro subiẽs spiritus inficiat. Quæ enim insipida sunt & inodora, vt *cornu monocerotis, lapis Bezaar, margaritæ, lapilli pretiosi*, & alia multa venenis obsistentia, suas tãtum vires exerunt in corpus ingesta, vel saltem eorum infusa: in ore enim contenta fere inefficacia sunt, vt quæ vix saporem vllum emittant, aut halitum efflent, à quibus aeris feritas queat domari.

Hi autem trochisci seu in ore tantum detenti, seu inferius ad ventriculum delapsi vires habent eximias, & ad virus pestilens euincendum efficacissimas. Vt rite parentur, *succus glycyrrhizæ*, quo puluerei excipiendi sunt, in balneo Mar. seu diplomate emolliendus erit, donec facile duci possit,

possit, & cum eo quantitas puluerís tota concorporari; quod artifici perito difficile non erit. Inexperto si videatur nimis operosum, liceat illi parum hypocratici vini, aut alius liquoris conuenientis superaddere, vt ad libitum pastam habeat mollem, ex qua formabit bacillos in vmbra siccandos, & vsui reponendos. Quid a. sit *vinum hypocraticum*, satis notum est. Parari solet ex *vini nigricantis* ℔. *ij. sachari* ℔. ß. *cinnamomi* ℥. ß. quidam addunt ad stimulum maiorem *zinziberis* ʒ. ß. *& caryophyllorum* ℈. *j.*

Vinum hypocraticum.

CAP. XVII.

Trochisci hysterici.

℞. *Assæ fœtidæ,*
galbani an. ʒ. ij. ß.
myrrhæ ʒ. ij.
castorii ʒ. j. ß.
asari,
sabinæ,
aristolochiæ,
nepetæ,
matricariæ an. ʒ. j.
dictamni ʒ. ß.

Cum succo aut decocto rutæ fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Hos nostros pastillos, *hystericos* nuncupamus, quod aberrationi vteri & aliis affectib. hystericis mirifice prosint. Assumpti enim vterum vel ex eo vapores ad partes superas ascendentes cogunt, sistunt, & grauissima symptomata, hinc nasci solita impediunt. Nam cum vterus reb. odoratis delectetur, licet nõ sub specie odoris, trochisci a. descripti, admodum fœtidi sint, illius ascensum ad præcordia, dum per os sumuntur, sistunt. Et præterea colluuiem quandam prauam, si quæ in locis muliebribus contineatur, meatus aperiendo, obstructiones soluendo, foras protrudunt.

Præparatio. Facillime autem parabuntur, si puluerandа tenuissime terantur, & gummis decocto, aut *succo rutæ* maceratis, colatis, & ad mellis crassitiẽ elixatis cõprehendãtur.

Medentur fœdis virginum & viduarum coloribus, & his omnibus symptomatis, quæ à terris vaporibus è semine, vel menstruo sanguine corrupto, & ab vtero sursum ad præcordia perreptante prodeunt, auxiliantur. *Virginum.*

CAP. XVIII.

Trochisci ad Gonorrhœam.

℞. *Seminis viticis, seu agni casti,*
lactucæ,
rosarum,
balaustiorum an. ʒ. j.
scobis eboris,
electri an. ʒ. j. ß.
bolis armenæ in aqua centinodiæ lotæ ʒ. ij.
seminis plantaginis ℈. iiij.
sassafras ℈. ij.

Cum mucagine seminis citoniorum in aqua nenupharis extracta, fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Gonorrhœa vel est voluntaria, vt cum semen per coitum & cum voluptate excernitur; vel inuita, vt cum citra Venerem effluit; atque ea vel simplex est, & nullius qualitatis malignæ particeps, quę aut à seminis plenitudine, aut qualitate, aut labore, cursu, equitatione, & piperatorum vsu nimio oritur: vel fœda & virulenta, quæ ex impuro concubitu, cum lue Indica affectis contrahitur, in qua virus albicans, aut ex virore flauescens è vasis seminalibus siue sensu excidit vigilanti pariter atque dormienti. Frequens quidem malum est, mulieribus perinde atque viris commune, quod tempore nonnunquam tantas vires acquirit, vt per totum corpus serpat, & partes singulas afficiat. *Gonorrhœæ differentiæ.*

Ad vtramq; vero vtiliter nostri pastilli vsurpantur. Ad simplicem quidẽ sola sanguinis *Virus.*

guinis eductione præmissa; ad virulentam, incipientem, vel nondum inueteratam, corpore semel atq; iterum repurgato & sanguine imminuto, dantur cum decoctione *seminum papaueris & meloxum*, vel cum *aqua rosarum*. Dosis est à ʒ.j. ad ʒ.ij ß. aut ʒ.iij. ad summum. Horum vt præcedentium eadem est, ac facilis præparatio.

DE DVOBVS TROCHISCIS exterius adhibendis.

CAP. XIX.

Trochisci narcotici D. Fernel.

℞. *Gummi Arabici,*
tragacanthi,
amyli an. ʒ.ß.
cerusæ lotæ aquarosarum ʒ.vj.
styracis calamitæ,
myrrhæ,
castorij,
opii sapa soluti an. ℈.iiij.
croci ʒ.ß.

Trita omnia excipiantur mucagine *seminis psyllii in aqua rosarum* deprompta, & fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Supersunt duo pastilli vsuales tantum exterius adhibendi, quos eadem serie describere, nec ad posteriorem officinæ partem, quæ de medicamētis tantum externis agit differre non libuit, quorum priores vocantur à Fernelio *narcotici*, quod parti cuipiam admoti sensum stupefaciēdo dolorem illius consopiunt. Horum a. apta est compositio, & vsus pernecessarius, neque vlli ante extant ad similes affectus accommodati. Ad præparationem singula primum seorsim terenda, dein cōfuse mixta, mucagine seminis psyllii excipienda & in massam cogenda.

Vires. Trochisci narcotici debite admoti capitis dentiumque dolorem consopiunt, in febrium ardoribus somnum accersunt, erysipelata, inflammationes extinguunt, partium omnium externarum dolores aliis medicamentis soluti compescunt.

CAP. XX.

Trochisci Albi D. Rhasis.

℞. *Cerusæ aqua rosar. lotæ* ʒ.x.
sarcocollæ crassioris ʒ iij.
amyli ʒ.ij.
gummi Arabici,
tragacanthi an. ʒ.j.
caphuræ ʒ.ß.

Lacte muliebri excipiantur singula per se trita, & fiant parui Trochisci.

COMMENTARIVS.

Inter *Sief*, seu *collyria* numerantur ab Arabib. hi trochisci, à Rhasi descripti *lib. 9. ad Almansorem cap. 15.* Verum eius descriptionem recentiores valde immutarunt. Alii n. *gummi Arabicum* addiderunt, alii *amylum*, alii *opium* reiiciunt, & *caphuram* substituunt; sic enim pastilli fiunt candidiores, necminus oculorum affectibus efficaces, imo in multis vtiliores. In dolore tamen illorum acerbissimo poterit *opium* addi, vel, vt censet Ioubertus, duobus modis parandi sunt, *cum & sine opio*, vt pro rei exigentia, vel hi, vel illi felicius vsurpentur, nisi quis maluerit, vt fere fit, vtendi tempore, opii pauxillum permiscere. Præparatio facilior est, quam vt longiore indigeat explicatione.

Valde conducunt oculorum affectibus multis. Eorum enim dolores mitigant, inflammationes temperant, fluxiones sistūt, materiam detergunt, exsiccant, digerunt, & partem roborant. *Vires.*

Sic videor præcipuos & vsitatiores pastillos in pharmacopoliis omnibus præparandos & asseruandos recensuisse. Alii enim,

nim, qui passim in vulgatis Antidotariis occurrunt, vel nullius, vel improbati sunt vsus, vel facile sub illis comprehenduntur.

ADDITIO.

Trocisci liberantes Lubeccensium.

℞. succ.glyzyrrh.℥ij.
pulver.liberant.℥ß.
spec.diamosc.dulc.
diambr.an.ʒij.
cum mucilag.tragac.ex aq. ros.facta f.trocisci, qui signentur & cum mosch o aromatisentur.

Trocisci pro lotione capitis odoriferi.

℞. smegmat.veneti quart.j.
ireos alb. subtilissime pulveris. ℥j.
mosch. ʒß. cum infusione tragac. & aq.ros.f.gleba rotunda.

Trocisci pro fumo.

℞. santal.citrini,
ros.rubr.
caryophyllor.
cinnam.an.ʒvj.
benzoin.℥iß.
styrac.calamit.℥j.
sachar.pulveris.℥xij Mi.
f.sec.art.trocisc.

Trocisci pro fumo cum mosch o.

℞. benzoin ℔.j.
styrac.calamit.℥vij.
ros.rubr.℥j.
lign.aloes ℥ß.
caryophyllor.
santal.citrin.an.ʒij.
sach.albi ℥viij.
mosch.
zibeth.an. ʒß. Mi. & cum infusione tragac. in aq. rosar. formentur trocisci.

Trocisci pectorales pro illustrissimo principe Ionnne Friderico II. Duce Saxoniæ.

℞. sach.cand.alb.ʒij.
styracis.calamit.
bol.oriental.an.ʒj.
spec.diair.salam.
looch.sani & expert.an.ʒß.
liquirit.rasæ ℥ß.
sacch penid.
sacch.alb. an. ℥iij.
mucilag.tragac.cum aq.
hyssop.q.s.f.trocisci.

Trocisci D. Ioannis Langii Mirabiles in Epilepsia omnibus medicamentis præferendi.

℞. sem.pœon.ex cortic.℥ß.
margar.prap.ʒx.
mac.ʒj.
fol.auri.nr.vj.
In pulverem redacta misceantur & cum ℥jx. sachari albiss. in ℥v. aq. sequentis soluti & decocti ad perfectionem f.trocisci.
Aqua autem sic fit.
℞. fl. lil. conval. Manip.viij.superfundatur mensura vini cretici, aut muscatellini, aut alterius generosi, in eoque per dies quinque stent infusi, mox in Baln. Mar. destillentur in vase vitreo.deinde
℞. cinnam.electiss.ʒvj.
nucist.℥ß.
piper long.ʒij.
flor.lavendul.℥j.
caryophyllor.
sem.fœnic.an.ʒij.
fl.rorismar.
stœchad.an.℥ß.
cubebar.ʒij.
visci quercin.
rad.pœon.
dictam.nostrat.an.℥ß.
Omnia crassiusculè contrita rursus in superiore vino per dies octo macerentur in loco aprico & postea destillentur, vt antea.
Vsus est: dissoluitur trocisus vnus in

cochleari huius aquæ & datur ad præcavendum mane: in paroxysmo vero ipso ad curandum vi diducto ore infunditur.

NOTANDVM.

His tamen trociscis præmittatur purgatio bis vel ter ex pilulis de hiera composita, quarum hic magna vis est: deinde victus ratio conueniens.

Trociſci de ſtella D. Flockii.

℞. myrrh.
castor.
spic. celtic.
cassiæ lign.
terr. sigill.
cortic. mandrag. an. ʒij.
opij.
croci,
costi an. ʒij ß.
sem. papav. alb. ʒiij.
styrac. liquid. ʒß.
sem. dauc.
papav. alb. ʒiij.
seseleos
hyoscyam alb.
apij an. ʒß.
Infundantur gumm. cum vino odorifero, & omnibus commistis. f. trociſci pondere ʒß, exiccentur in vmbra.

Valescus de Taranta ponit ex Auicenna trociscos Andromachi dictos stellæ, quia fiunt ex terra stellæ, cuius loco sumit terram sigillatam. Valent ad sistendum sanguinem. Vide caput de hœmoptoisi.

Trociſci prophylactici cum mithridatio. D. Bechholdi Rivii. Med. Francof.

℞. bol. armen. puriſſ. in succ. citri infusi & exiccat. ʒj.
corall. rubr. præp. ʒij.
rasur. corn. cerv. ʒj.
succin. alb. ℈ij.
rad. tormentill.
pimpinell.
imperator.
angelic. an. ʒj.
zedoar. opt. ʒij.
Cinnam. ʒß.
caryophyllor. ʒij.
croc. ℈j Mi. f. pulvis subtiliſſimus.
℞. huius pulver. ʒij.
mithrid. opt. ʒj.
ol. cinnam.
angelic. an. gutt. j.
sach. albiſſ. ʒiij.
cum infusione gumm. tragac. in aq. angelic. facta. f. trociſci.

Sunt valde experti & Mœno Francofurti in frequenti vsu.

Trociſci tempore peſtis ſub lingua tenendi. D. Ioan. Ringlerii Argentinenſis.

℞. cortic. citr. sicc. ʒß.
zedoar.
angelic. an. ʒß.
lign. aloes ℈ij.
rad. irid. florentin. ʒß.
caryophyllor.
cinnam. elect.
nucist. an. ʒj.
sach. cand. alb. ʒiij. cum mucilagine tragac. f. trociſci instar bechiarum parvi.

Trociſci pro fumo Pistorii.

℞. styrac. calamit.
thymiamat.
benzoin.
laudani an. ʒß.
thuris ʒiij.
caryophyllor.
cinnam.
nucista an. ʒj.
sachar. candi. ℥j. Mi. & cum aq. ros. mucilag. tragac. f. trociſci.

Trociſci

Trocisci pro fumo tempore pestis Leonardi Fioravanti.

℞. arsenic. crystallin.
cinnabar.
carabe,
myrrha,
thuris an. ℥ij.
sarcocoll.
picis græcæ,
benzoin. an. ℥j. in mortario omnia Misceantur & cum aceto destillato trocisci formentur, carbonibus tempore pestis iniiciendi.

OFFICINÆ

PHARMACEVTICAE, SIVE ANTIDOTARII PARS ALTERA, DE MEDICAMENTIS EXTERNIS, TRIBVS adhuc libris distincta;

ET PER PETRVM VFFENBACHIVM REIP. MOENOFRANCOFURT. Medicum ordinarium vbique aucta. In quorum priore de omni oleorum genere disseritur: quibus Appendix additur de Balsamis.

PRÆFATIO.

MEDICAMENTA topica, seu quæ extrinsecus adhibentur, multa sunt, vt *sotus, epithema, litus, collyrium, lotio, frontale, cataplasma, synapismus, dropax, vesicatorium, scutum, sacculi, cucufa*, & pleraque alia, quæ in rem præsentē parantur, nec diu sine alteratione & corruptela seruantur, de quibus abunde *lib. 5. nostrarum Institutionum* egimus. Alia multos menses, & aliquando annum integrum bienniumve ad futuros vsus sine virium iactura in officinis possunt asseruari, vt *olea, cerata, vnguenta, & emplastra*, de quibus hac secunda parte officinæ à nobis instructæ disserere statuimus; quorū vsus & gratior & toleratu facilior est, quam eorum, quæ per os ingeruntur. Hæc enim sæpius morbum oppugnando ventriculum subuertunt, appetitum tollunt, tormina excitant, & totam naturæ œconomiam turbant: vnde medicamenta & potiones rarissime dari iussit Cornel. Cels. *cap. 3. lib. 3. de re medic.* Nam cum vix iustissima dosi exhibeantur: exhibita ad arbitrium sua munia non exequantur, cum sæpe moueant, nec promoueant, aut humorem laudabilem foras propellant, noxium deserant,

Cornelium Celsum medicamenta interna raro exhibuisse.